

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Δημοσθένη Ν. Βουτυρά, *«Μές στους άνθρωποφάγους και άλλα διηγήματα».*

Τὸ «μές στους άνθρωποφάγους» εἶναι ἓνα συμβολικὸ διήγημα πὺν σατυρίζει ἔξυπνα καὶ χτυπητὰ τὴ σημερινὴ ζωὴ. Οἱ ἀνθρωποφάγοι εἶναι ἡ κοινωνία, ἡ καταπιεστικὴ δύναμις· ὁ ἥρωας τοῦ διηγήματος εἶναι ὁ ξεχωριστὸς ἄνθρωπος (ὁ Βουτυρᾶς ὁ ἴδιος ἴσως) πὺν δὲν μπορεῖ νὰ ἀφομοιωθεῖ μὲ τὶς ἀπαιτήσεις τοῦ περιβάλλοντος καὶ ὑποφέρει, παλεύει μὲ θέληση ἀλλὰ μάταια, εἶναι ὁ μικρὸς, ὁ ἀδύνατος, δὲν μπορεῖ νὰ φάει «ἀνθρώπινο κρέας». Ὁ κοῦκος πὺν βάζει γιὰ σύντροφο τοῦ ἥρωά του ὁ Βουτυρᾶς εἶναι ἡ κάποια τάση τοῦ ἀνθρώπου, σὰ μιὰ ιδιότης τοῦ ἐγὼ μας πὺν σκανδαλίζεται ἀπτὴν καλοπέραση καὶ προθυμοποιεῖται γιὰ ὑποχωρήσεις, ὅποιες καὶ νᾶναι.

Οἱ λεπτὲς παρατηρήσεις τοῦ συγγραφέα, ὁ ἔξυπνος τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο χειρίζεται τὸ θέμα του, τὸ ξεπίτηδες ἀτημέλητο ὕφος του δίνουν μιὰ ιδιόρρυθμὴ ζωηράδα, μιὰ δύναμη στὸ διήγημα. Αὐτὴ τὴ ζωηράδα τὴν ἔχουν ὅλα τὰ διηγήματα τοῦ Βουτυρά.

Ἀπτὴν ἀρχὴ τοῦ διηγήματος σὲ μιάζει στὴν ἀτμόσφαιρα πὺν δημιουργεῖ, μέσα στὴν ὁποία δουλεύει τὸ θέμα του. Ἀπτὴν πρώτη στιγμή μὲ ἀδρές γραμμὲς χαρακτηρίζει τὸ κάθε τι, τὸ ζωντανεῖ, τὸ ἐμψυχώνει.

«Στὸ Μαγαζὶ τοῦ τσιγκούνη» μᾶς δίνει ἓνα φιλάργυρο — διαφορετικὸ ἀπτὸν κλασικὸ τοῦ Μολιέρου — λαϊκὸ τύπο πολὺ ἐνδιαφέροντα. Τσιγκούνης σὲ σημεῖο πὺν νὰ λυπᾶται ὅταν τρῶνε τὰ παιδιὰ του. Ἀπτὴν τυραννικὴ φιλαργυρία του ἡ κόρη του ἀπελπισμένη αὐτοκτονεῖ, κι' αὐτὸς σκέπτεται κείνη τὴ στιγμή τὰ ἔξοδα, τὰ ἔξοδα τῆς κηδείας!

Καὶ ποῖο διήγημα του τόμου δὲν εἶναι μελετημένο, δυνατό, ζωντανό; Ἡ «γιάτρισσα» εἶναι ἓνα ἀπτὰ καλύτερὰ, καλογραμμένο, ψυχολογημένο.

Ὁ Βουτυρᾶς περιγράφει, χρωματίζει, παρατηρεῖ. Στὸ «τρεις ὄρες ἀπτὴ χώρα» βρίσκομε ἓνα τύπο, τὸ θεῖο, πὺν ἔχει ἀπεριόριστὴ ἐμπιστοσύνη σ' ἓνα ὑπὴρέτη του, τὸ Σπῦρο. Τὶ τέχνη χρειάζεται γιὰ νὰ ἐμπνεύσεις ἐμπιστοσύνη. Μιὰ μέρα βεβαιώνεται πὺς ἦταν γελασμένος. Πόση στενοχώρια· μιὰ τέτοια διάψευση τῶν πεποιθήσεων μας εἶναι τρομερὴ, προσβάλεται ὁ ἐγωῖσμός μας.

Και πόσες άλλες ανθρώπινες αδυναμίες, πόσες ψυχολογικές παρατηρήσεις μέσα στ' άλλα διηγήματα. Στην «Εξοχή» ή παράξενη τύψη του Πλούμη, στο «Ο χειμώνας έχει φθάσει» ή αγάπη του Ταμπά. Και όλα με χάρη παρουσίασμένα ζωντανά, αληθινά.

Φώτου Γιοφύλλη «*Η φαρμακωμένη*», δράμα σε τρεις πράξεις, έκδοτικός οίκος Ζηγάκη, 1927.

Πραγματικά ωραία ή εμπνευση του κ. Γιοφύλλη να μās παρουσιάσει πάνω στη σκηνή το Σολωμό — νέο 27 χρονώ — μēs στον κοινωνικό του βίο. Το έργο πρωτοπαίχτηκε στο θέατρο του Ζαπλείου (όδος «Ηρώδου Αττικού») τον Ιούνιο του 1925, και πάλι τον Αύγουστο του 1926 στο θέατρο Κυβέλης. Τόσα πολλά γράφθηκαν για το Σολωμό, τόσο πολύ διαβάζεται πού σχεδόν κάθε μελετητής της λογοτεχνίας μας φαντάζεται ένα δικό του Σολωμό άνθρωπο. Ο Σολωμός του κ. Γιοφύλλη μπορεί λοιπόν να προσκρούσει στην αντίληψη πολλών σε μερικά σημεία· αλλά πιστεύομε ότι στους περισσότερους θά φανεί πώς υπάρχει μεγάλη, πολύ μεγάλη πιθανότητα τέτοιος, ή σχεδόν τέτοιος, όπως μās τον δείχνει ο κ. Γιοφύλλης, να παρουσιαζότανε ο νέος Ζακυνθινός κόμης στην κοινωνία του νησιού του το 1825. Στην Μαριέτια Παπαγεωργοπούλου (ή «Φαρμακωμένη») είχε περισσότερη έλευθερία δημιουργίας και μās έδωσε ένα χαρακτήρα πολύ έπιτυχημένο. Η πρώτη και ή δεύτερη πράξη περνούνε στο σπίτι του εμπόρου Παπαγεωργοπούλου (θείου της Μαριέττας)· στην πρώτη δίνεται βεγγέρα· και κατορθώνεται πολύ όμορφα να μās μεταδοθεί ή έντύπωση του παλαϊκού καιρού, του σύγχρονου με την επανάσταση.

Δρος Α. Συγκελάκη «*Τα Μεγάλα Κοινωνικά Δηλητήρια*». Έκδοτική εταιρία Γράμματα, Αλεξάνδρεια — Αθήναι 1928.

Σπάνια ή έκλαϊτευση της επιστήμης γίνηκε με τόση σαφήνεια και με τόση καλή έκλογή όπως απτόν γιατρό Συγκελάκη. Τα δηλητήρια για τα όποια γράφει είναι κυρίως ο καπνός, το οινόπνευμα, το χασίς, το όπιο, ή μορφίνη, ή κοκαΐνη. Οί επιστημονικές παρατηρήσεις και πληροφορίες πού δίνονται στο βιβλίο αποδείχνουν με πόση προσοχή και όξύνια ο συγγραφέας μελέτησε τις ιδιότητες και τα αποτελέσματα της κατάχρησης των δηλητηρίων αυτών. Μās δίνει και μερικές πληροφορίες για την πρώτη τους εμφάνιση.

Η γενική γνώμη είναι πώς το κάπνισμα τόφεραν στην Εύρωπη οί πρώτοι έρευνητές της Αμερικης πού είδαν τους Ιθαγενείς

νά κρατούνε «στό στόμα τους ένα φύλλο τυλιγμένο σέ κύλινδρο» ἀπό κάποιον ἄγνωστο γι αὐτούς χόρτο», καί κατόπι παρατήρησαν ὅτι «τὸ ἀναβαν τὸ χόρτο αὐτὸ καί τὸ κάπνιζαν μὲ μιὰ προφανῆ» ἠδονικὴ εὐχαρίστηση». Ἀλλὰ ὑπάρχει καί ἡ γνώμη ὅτι «τὸν» καπνὸ τὸν ἔφεραν στήν Εὐρώπη περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου πέμ-
 • πτου αἰῶνος ταξειδιῶτες πού ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὴν Περσία ὅπου
 • ἦταν γνωστὸς διακόσια καί περισσότερα χρόνια πρωτότερα».

Γ. Κιτροπούλου, «*Ἐνα μεγάλο μῖσος*». Ἐκδοσις δευτέρα. Ἐκδοτικὸς οἶκος Α. Κασσιγόνη, Ἀθῆναι — Ἀλεξάνδρεια 1928.

Τὸ περισσότερο μέρος τοῦ τόμου, 50 σελίδες, κατέχει τὸ ἐκτε-
 νές διήγημα «*Ἐνα μεγάλο μῖσος*» μετὰ ἔχει ἓνα σύντομο, 7 σελί-
 δες, «*Μάνα ἔνοχη*». Μῆτε τὸ ἓνα μᾶς ἄρесе, μῆτε τὸ ἄλλο. Πάλι
 τὸ δεύτερο εἶναι πιὸ ἀνεκτό: ὄχι γιὰτι εἶναι καλύτερα γραμμένο·
 ἀλλὰ ἔφτά σελίδες ἀνιαρὲς εἶναι πιὸ ὑποφερτὲς ἀπὸ πενήντα.

Οἱ χαρακτῆρες μ' ὅλη τὴν προσπάθεια τοῦ συγγραφέα νά τοὺς
 ἐξηγήσει, μένουνε χωρὶς ζωτικότητα, ἀπλὲς σκιᾶς. Ἡ πλοκὴ τῆς
 ὑπόθεσης ἀδέξια· μιλοῦμε γιὰ τὸ «*Ἐνα μεγάλο μῖσος*», τὸ ἄλλο
 διήγημα δὲν ἔχει πλοκὴ. Τὸ ὕφος κοινότοπο. Διαβάσαμε κατὰ κα-
 θῆκον ὅλον τὸν τόμο· ἀλλὰ ὁμολογοῦμε ὅτι συχνὰ εἴχαμε τὸν πει-
 ρασμὸ νά παραβοῦμε αὐτὸ τὸ καθῆκον καί νά πάψομε τὴν κου-
 ραστικὴ ἀνάγνωση.

Α.Τ.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ «*Ἡ τριλογία τοῦ πνεύματος*». «Γράμ-
 ματα» Ἀλεξάνδρεια - Ἀθῆναι 1928.

ΦΩΤΟΥ ΓΙΟΦΥΛΛΗ «*Διηγήματα*», Ἀθῆναι. Τυπογραφικὰ κατα-
 στήματα Ἀδ. Γεράρδων, 1928.

ΑΠ. ΜΑΜΜΕΛΗ «*Σταθμοί*», Ἀθῆναι 1928. Τυπογραφικὰ κατα-
 στήματα ἀδελφῶν Γεράρδων.

ΑΛΚΗ ΘΡΥΛΟΥ «*Στοχασμοὶ γιὰ τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι καὶ ἄλ-
 λοι στοχασμοί*». Κριτικὲς μελέτες IV Ἀθῆναι Τυπογραφεῖον Γ.Π.
 Καλλέργη 1928.

LEPTEPIS ALEXIOU "Vers français d'un grec". Candie, île de Crète, 1928.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΒΑΛΤΑΔΩΡΟΥ «Όσοι ζήσουν» Θεσσαλικά διηγήματα.

ΛΑΜΠΗ ΒΟΛΑΝΑΚΗ «Η τέχνη σάν κοινωνικό φαινόμενο».

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

«*Αναγέννηση*» μηνιαίο περιοδικό. Ἀθήνα. (Τεύχη 7ο καὶ 8ο). — Μάρτης, Ἀπρίλης 1928.

Στὸ 7ο τεῦχος, ἡ Δώρα Μοάτσου δημοσιεύει τὸ τρίτο, τέταρτο καὶ πέμπτο μέρος τῆς μελέτης της «Ὁ ἑλληνικὸς στίχος ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ὡς σήμερα». Βρίσκομε ἀπόσπασμα ἀπτὴν τρίτῃ ὀμιλίᾳ τοῦ κ. Σιδέρη γιὰ τὴ νεοελληνικὴ θεατρικὴ λογοτεχνία ἀπὸ τὸ 1800 ὡς τὸ 1850 «Ὁ Ἀλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβῆς».

Στὸ 8ο τεῦχος ὁ κ. Κώστας Βάρναλης γράφει μιὰ ἐκτενῆ μελέτη «Τέχνη καὶ κοινωνικὲς συνθῆκες». Ὁ κ. Κ. Παράσχος ἔχει ἄρθρο «Τὸ πατριωτικὸ ἰδανικὸ τοῦ Βαλαωρίτη» καὶ συνεργασία τῆς κ. Ἀγγελᾶς Καστανάκη «Κάποια ζητήματα ἠθικῆς».

«*Σχολικὴ πράξις*», παράρτημα τοῦ περιοδικοῦ Ἀναγέννηση.

«*Ἑλληνικὰ Γράμματα*», 1 Μαΐου, 14 Μαΐου 1928, Ἀθήνα.

Στὸ πρῶτο τεῦχος βρίσκομε μιὰ βαθυστόχαστη καὶ πολὺ ἐνδιαφέρουσα μελέτη τοῦ κ. Κ. Μπαστιᾶ «Μαρξισμὸς—φασισμὸς—χριστιανισμὸς». Μιλῶντας γιὰ φασισμὸ καὶ κομμουνισμὸ ὁ κ. Μπαστιᾶς λέγει «ἄρχιζοντας ἀπτὶς ὁμοιότητες μποροῦμε νὰ ποῦμε πῶς κ' ὁ φασισμὸς καὶ ὁ κομμουνισμὸς ἔχουνε κάποιες ὁμοιότητες καταπληγτικῆς. Πρῶτα πρῶτα καὶ τὰ δυὸ συστήματα στηρίζονται σὲ δυναμικὲς μειοψηφίαις πού ἐπιβάλλουν τὴ θέλησὶ τους σὲ μιὰ παθητικὴ καὶ τρομοκρατημένη μάζα». Μέσα στὸ ἄρθρο ὑπάρχει καὶ τὸ φασιστικὸ πιστεῦο πού ἡ ἐπίσημη ἰταλικὴ κυβέρνησις ἀναγκάστηκε νὰ τὸ ἀρνηθῆι μὰ δὲν μπόρεσε νὰ σταματήσῃ τὴ δημοσιότητά του.

Ὁ κ. Μαν. Πρωτοψάλτης γράφει γιὰ τὸ «Ἀνέκδοτο Καρπαθιακὸ Ἀλφάβητο τῆς Ἀγάτης».

Στὸ τεῦχό 14 Μαΐου ὁ κ. Δ. Εὐαγγελίδης γράφει γιὰ τὸ γεγραμνὸ ζωγράφο τοῦ 15ου αἰῶνα Ἀλμπρεχτ Ντύρερ.